

כדי כך, שמכל תיבה ותיבה יכולים ללמוד ענין שלם כו'.
ונתעכב עתה על עצם הענין ד"יש בלבך עלי" — דבר פלא הדורש ביאור
והסבר:

מובן וגם פשוט שבודאי ידע יוסף את גודל מעלתו של יעקב אביו — ככל
שאר השבטים, ועאכו"כ יוסף, אשר, "אלה תולדות יעקב יוסף"⁸², "בן
זקונים"⁸³. ומכיון שכן, נשאלת שאלה פשוטה: כיצד יתכן שיהי' בלבו של יוסף
על יעקב אביו?! וכי לא תיאר לעצמו שיש ליעקב אביו סיבה מוצדקת
להנהגתו?!

ותמיהה גדולה יותר — כשמספרים זאת בסמיכות לפטירתו של יעקב,
כאשר "ויאמר ליוסף הנה אביך חולה ויקח את שני בניו עמו", "כדי שיברכם
יעקב לפני מותו"⁸⁴, והגע עצמך: יעקב שוכב על ערש דוי, ומתכוון להכנס
ל"עולם האמת"... ובמצב כזה יש בלבו של יוסף על יעקב אביו!...

ומזה מוכח, שלא זו בלבד שטענתו של יוסף אודות קבורתה של רחל אמו
היא טענה צודקת, אלא עוד זאת, שבגלל זה צריך שיהי' בלבו של יוסף על
יעקב... ואין לו להעלים את הדבר מיעקב אביו, ואדרבה כו', עד שיעקב מתרץ
ומסביר לו את הדבר, אשר, עי"ז מתבטל מה שיש בלבו עליו.

בודאי ידע יוסף שהנהגתו של יעקב אביו היא בתכלית השלימות, ואין
להרהר אחריו כו'; אבל ביחד עם זה, מכיון שהדבר נוגע לו כו', יש בלבו עליו
— לא שמהרהר אחריו ח"ו, ופשיטא שלא נגרע מאומה ח"ו בכיבוד אב, כי אם,
שיש בלבו עליו, מפני שהדבר נוגע לו כו'. וכאמור, מכיון שזוהי טענה צודקת,
צריך שיהי' בלבו עליו, עד שישמע הסבר וביאור שיתקבל בשכלו.

וההוראה מזה — שכאשר יהודי רואה אצל רבו דבר המעורר תמיהה
בעיניו, הרי ביחד עם זה שידע בוודאות שהנהגת רבו היא בתכלית השלימות,
ו"כל המהרהר אחר רבו כאילו מהרהר אחר שכינה"⁸⁵, צריך שיהי' בלבו עליו,
היינו, שאינו מסתפק בעצם הידיעה שהנהגת רבו היא בתכלית השלימות, אלא
עליו להשתדל להבין את הדבר בשכלו הוא, עי"ז ששואל את רבו, וכיו"ב.
וכמו כן כשרואה בגדול בישראל טוען על הנהגתו של עוד גדול בישראל
(כבנוד"ד, טענתו של יוסף על אביו) — בודאי שאינו מהרהר אחריהם, לא על
הטוען, ולא על זה שטוענים עליו, אבל ביחד עם זה, נוגע לו לדעת ולהבין את
הסברת הדברים.

יז. ויש להוסיף, שענין זה נוגע גם לכללות הגישה ללימוד התורה:

(82) וישב לו. ב. (83) שם, ג. (84) פרשתנו שם, אוכפרשיי. (85) סנהדרין קי. א. רמב"ם הל' ת"ת רפ"ה.

כאשר יהודי לומד פסוק חומש, דף גמרא, וכיו"ב, ומתעוררת אצלו שאלה וקושיא — יכול לחשוב: למאי נפק"מ אם הוא מבין את הענין בתורה, אם לאו. הרי דבר ברור שכל עניני התורה, דברי התנאים והאמוראים וכו' וכו', הם דבר הוי' ממש, ובמילא, הרי הם אמת לאמיתתו ממש, וא"כ, למאי נפק"מ אם חסר-ערך כמותו אינו מבין ענין בתורה? ... ובמילא, גם כאשר אין הדבר נקלט בשכלו — יכול ללכת לישון במנוחה ובשלוה, בהיותו סמוך ובטוח באמיתתה של תורה!

ועל זה אומרים לו: בודאי צריך אתה לידע נאמנה שכל עניני התורה — אפילו אות אחת בתורה, עד לקוצו של יו"ד — הם אמת לאמיתתו ממש, ובודאי שאין להרהר אחריהם כו'; אמנם, ביחד עם זה, רצונו של הקב"ה שלימוד התורה יבוא באופן של הבנה והשגה בשכלו של האדם הלומד, ובמילא, כשאינך מבין דבר-מה בתורה, צריך הדבר להיות נוגע ללבך, עד כדי כך, שלא תוכל להרדם על משכבך... ובמכ"ש וק"ו: אם דאגה גשמית מטרידה אותך עד כדי כך שאינך מסוגל לישון במנוחה — העדר ההבנה בתורה על אחת כמה וכמה!⁸⁶

ומכיון שכן, צריך אתה להשתדל להבין את עניני התורה — אם ע"י היגיעה בשכלך, או ע"ז שתשאל ותבקש ותפציר (אפילו מאה ואחד פעמים...) מאלו שכבר התייגעו והבינו את הדברים שהם יסבירו לך, שכן, במקום להתייגע על ענינים שאחרים התייגעו כבר עליהם, מוטב להתייגע על ענינים חדשים בתורה (כידוע סיפור הצ"צ בענין זה⁸⁷).

ועפ"ז יש להוסיף בביאור מארז"ל "בשכר נשים צדקניות שבאותו הדור נגאלו ישראל ממצרים", אף שגם בלאה"כ הבטיח הקב"ה שיוציא את ישראל ממצרים (כנ"ל סי"ג) — דמכיון שכל דבר צריך לבוא באופן של הבנה והשגה בשכל האדם, הרי מובן, שצריך להיות טעם והסבר שכלי על זכותם של ישראל לצאת ממצרים⁸⁸, ועל זה מבארת התורה: "בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים".

יח. ונחזור לעניננו — שמכיון שליוסף היתה טענה על הנהגתו של יעקב אביו, הרי ביחד עם זה שאינו מהרהר אחריו ח"ו, יש בלבו עליו, ואינו מעלים זאת ממנו, עד שיעקב מסביר לו, ומבטל מה שיש בלבו עליו.

אמנם, עדיין צריך להבין כיצד ביטל יעקב מה שיש בלבו של יוסף עליו עי"ז שהסביר לו ש"תהא (רחל) לעזרה לבני" כשיגלה אותם ונזוראדן כו" — מדוע צריכה רחל לסבול בגלל זה?!

⁸⁶ ראה בארוכה שיחת ש"פ נשא תשמ"ה ס"ז ואילך. ⁸⁷ לקו"ש חט"ו ע' 81. חכ"ד ע' 561. ועוד. ⁸⁸ להעיר מפרש"י שמת ג, י"א.